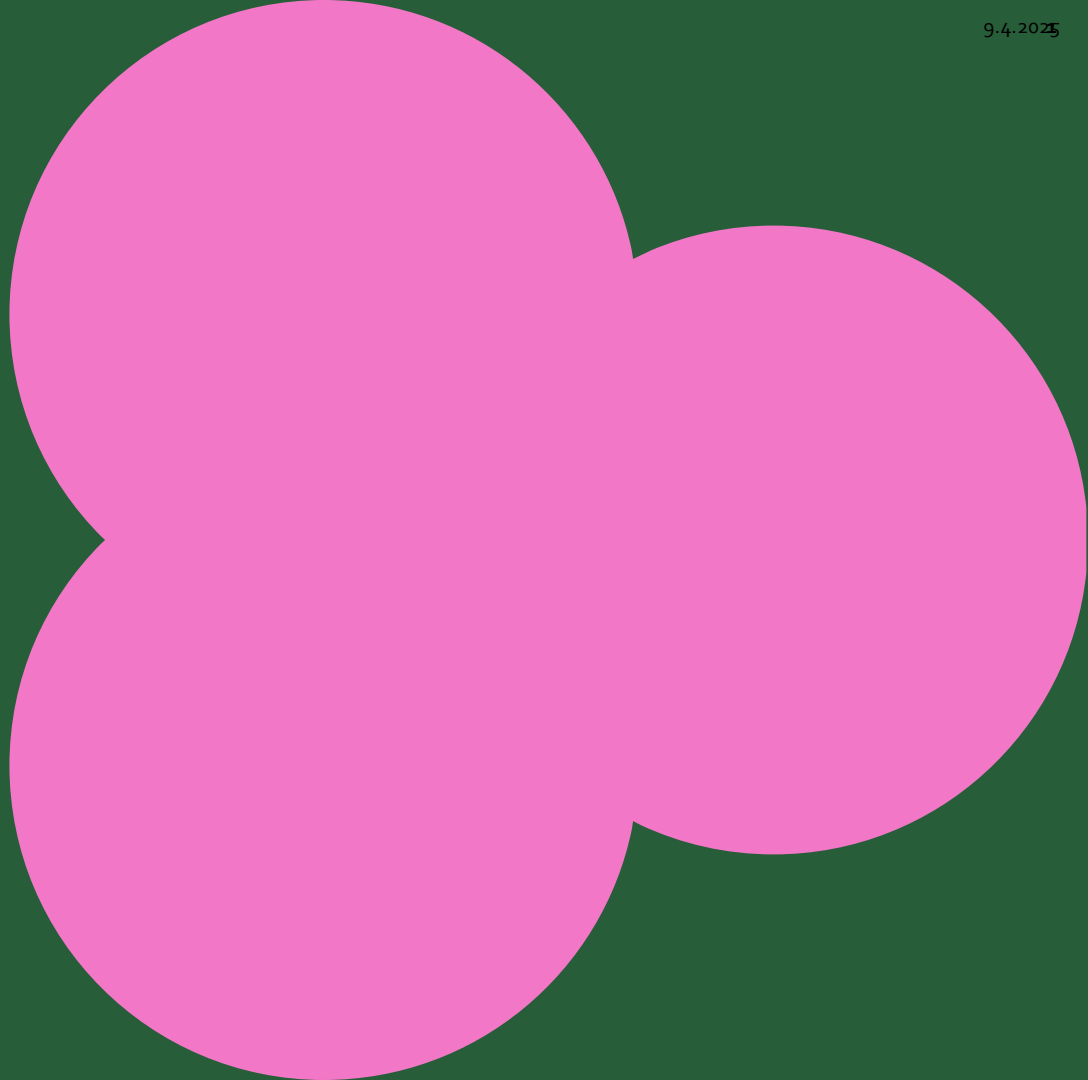

KUOPIO

Esitys Kuopion osallisuusmallista

Lähidemokratiajaosto 15.4.2025

SISÄLLYS

1. Tavoitteet
2. Miksi asukasosallisuutta tulee kehittää?
3. Osallisuuden kaupunkitasoinen toteutuminen
4. Osallisuuden kehittäminen kaupungin perustoiminnassa
5. Osallisuus ja lähidemokratia Kuopion maaseutualueella
6. Kuopion keskeinen kaupunkialue
7. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin vireille laittaminen ja osallistamissuunnitelma

1 Tavoitteet

Kumppanuus asukkaiden kanssa

Kuopiolaisten osallisuuden ja
lähidemokratian kehittäminen
kaupunkitasoisesti

2 Miksi asukasosallisuutta* tulee kehittää Kuopiossa?

Lisää yksilön hyvinvointia

Lisää yhteisöllistä hyvinvointia

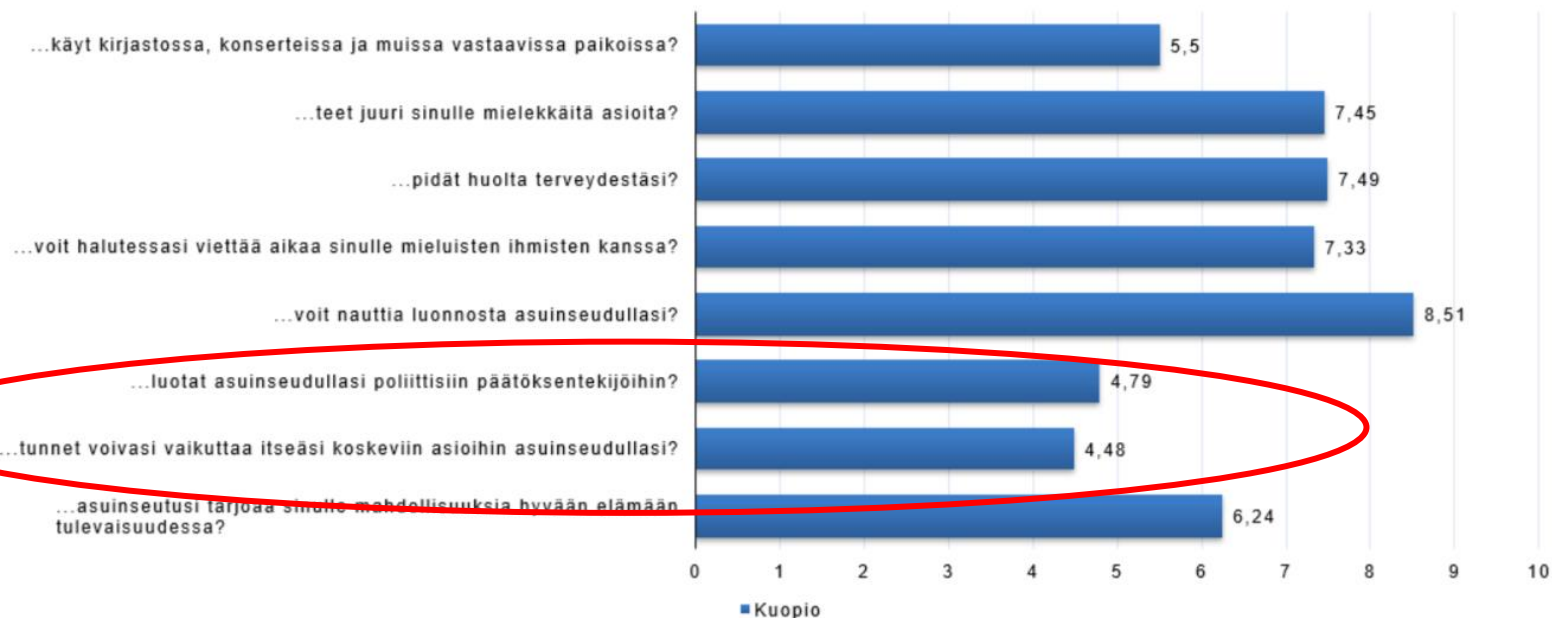
Edesauttaa hyviä väestösuhteita ja luo turvallista arkea

Parantaa paikallista elinvoimaa ja ilmapiiriä

(THL 2023)

*Asukasosallisuudella tarkoitetaan kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeutta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan (Kuntalaki 8.2.2019/175, 22 §).

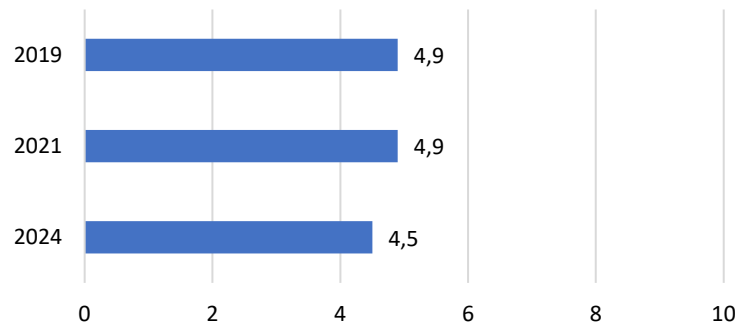
Kuopiolaisten (n=951) vastauksia kysymykseen "Kuinka usein..." (asteikolla 1-10)

Lähde: Pohjois-Savon hyvinvointikysely 2024.

Kuopiolaisten kokemus vaikuttamisen mahdollisuuksista

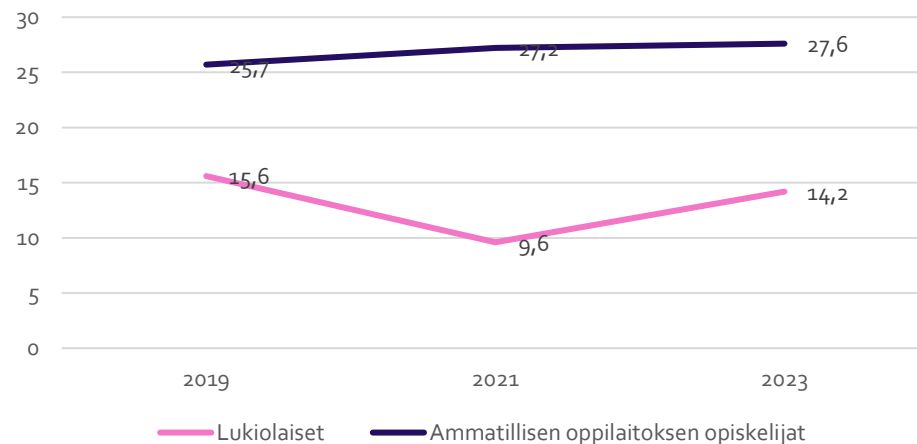
Kuinka paljon kokee pystyvänsä vaikuttamaan itseensä koskeviin asioihin asuinseudullaan (0-10)

Lähde: Pohjois-Savon hyvinvointikysely. Vastaajamäärät vuonna 2019 yht. 826, vuonna 2021 yht. 1151 ja vuonna 2023 yht. 951 kuopiolaista.

Kyselyyn vastanneista valtaosa, n. 70-80 % on naisia.

Prosenttiosuus kuopiolaisista nuorista, jotka kokevat vaikuttamisen mahdollisuutensa hyvinä koulussa

Lähde: Kouluterveyskysely

Osallisuuden portaat

[Spectrum of public participation](#), IAP2, 2018, muokattu

Lähidemokratiajaosto linjasi 9.11.2023
tavoitteeksi kumppanuuden
asukkaiden kanssa:

Lisäys!

Tiedottaminen

Kuntalaiset saavat tietoa ja ymmärryksen ongelmista ja vaihtoehtoisista ratkaisuista

Konsultointi

Kunta kerää palautetta kuntalaisilta

Osallistaminen

Kuntalaisten kanssa työskentely, jotta heidän huolensa ja toiveensa ymmärretään

Kumppanuus

Tehdään yhteistyötä kuntalaisten kanssa vaihtoehtojen kehittämiseksi ja toivetilan muodostamiseksi

Voimaannuttaminen

Julkishallinto toteuttaa sen mitä kuntalaiset toivovat

Itsenäisten ratkaisujen kehittäminen

Kuntalaiset kehittävät itsenäisiä ratkaisuja ja hyödyntävät niitä ilman julkisorganisaatiota

Kasvava vaikutus päätökseen

Päätöksenteko osallisuuden kehittämisessä 1/2

Kuopion lähiöohjelman kehittäminen 2021-2022

- LDJ 23.2.2022
 - 1. LDH hyväksyy osaltaan valmistelutyöstä tuotetun raportin (Lähiöohjelma –mallin valmistelun raportti 2022) ja lähettää sen hyvinvoinnin edistämisen lautakunnalle ja edelleen kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi
 - 2. Lähidemokratiajaosto esittää Lähiöohjelman aluekehittämismallin pilotointia vuonna 2023 palvelualueiden resurssien puitteissa (esitys aluekehittämisen pilotoinneista Lähiöohjelma-mallilla vuonna 2023)
 - 3. Osallistavan budjetoinnin pilotointi edellyttää osallisuuskoordinaattorin palkkaamista, digitaalisen osallisuusalustan hankintaa ja osallistavan budjetoinnin määrärahaa (esitys aluekehittämisen pilotoinnista lähiöohjelma-mallilla vuonna 2023)
- Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 7.9.2022, 59 §
 - Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen ja totesi, että annettu raami ei mahdollista Lähiöohjelma -mallin käyttöönottoa suunnitellulla tavalla vuonna 2023. Lautakunta edellyttää, että kaupunginvaltuusto myöntää tarvittavan lisämäärärahan mallin käyttöönottoon.
- KH 3.10.2022, 273 §: Kaupunginhallitus hyväksyi Lähiöohjelma-mallin valmistelun raportin (kohta 1) ja merkitsi lautakunnan päätöksen kohdat 2-3 tiedoksi.

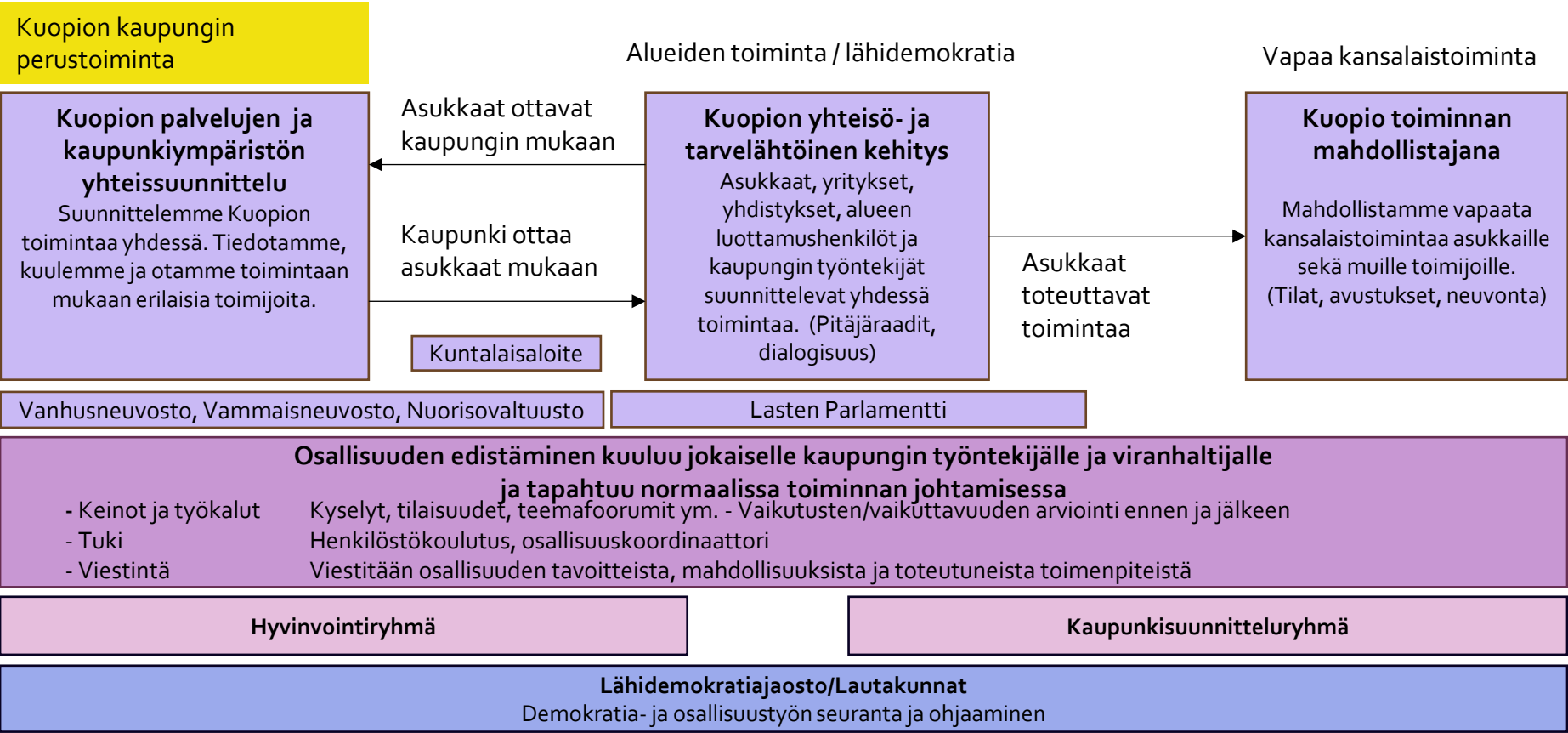
Päätöksenteko osallisuuden kehittämisessä 2/2

Kuopion kaupunginvaltuuston päätös 20.5.2024

- Kehitetään kaupunkitasoisesti osallisuusmalleja ja lähidemokratiaa.
- Kehitystyössä huomioidaan alueiden erilaisuus ja erilaiset tarpeet säilyttämällä pitäjäraadit sekä kehittämällä niiden toimintaa.

3 Osallisuuden kaupunkitasoinen toteutuminen

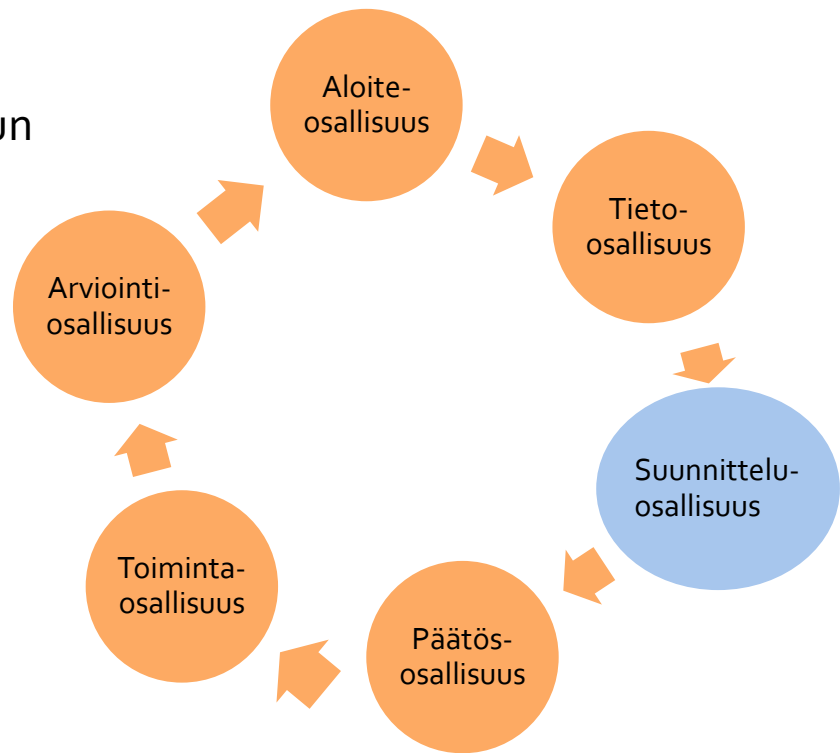
Asukasosallisuuden toteutuminen Kuopion perustoiminnassa, lähidemokratiassa ja vapaassa kansalaistoiminnassa

4 Osallisuuden kehittäminen kaupungin perustoiminnassa

Tavoitteena vuoropuhelun ja osallisuuden lisääminen erityisesti suunnitteluosallisuuden kautta

- Suunnitteluosallisuuden keinoilla asukkaat osallistuvat kaupungin toiminnan suunnitteluun ja palvelujen kehittämiseen.
- Asukkaista lähtevät tarpeet
- Kuopiossa keinoja tähän ovat mm. toimijaverkostot, kumppanuuspöydät, hankekohtaiset asukasraadit, pitäjäraadit, kyselyt, dialogit ja yhteissuunnittelu.

Osallisuuden kehittäminen kaupungin perustoiminnassa

1. Kaupunginjohtaja asettaa osallisuuden kehittämisryhmän

Sisäinen osallisuusryhmä edistää organisaation osallisuustoimintaa ja siinä tarvittavia tukitoimenpiteitä sekä vaikuttavuuden arviointia

2. Dialogin lisääminen vuosittaisin foorumein

Maaseutufoorumi

Keskeisen kaupunkialueen foorumi

Hyvien väestösuhteiden foorumi

3. Kehitetään ja tehdään näkyväksi osallisuutta osana kaupungin perustoimintaa

4. Tuetaan toimintakulttuurin muutosta

- a) Kirjataan osallisuuden edistäminen kaikkien palvelualueiden toimintasääntöön
- b) Koulutetaan henkilöstöä
 - a) Osallisuuskoulutukset (dialogisuus, suunnitteluosallisuus, menetelmät ja työvälineet)
 - b) [Osallisuusklinikat](#)
- c) Tuetaan päätösten vaikutusten ennakkoarviointien laajaa käyttöönottoa

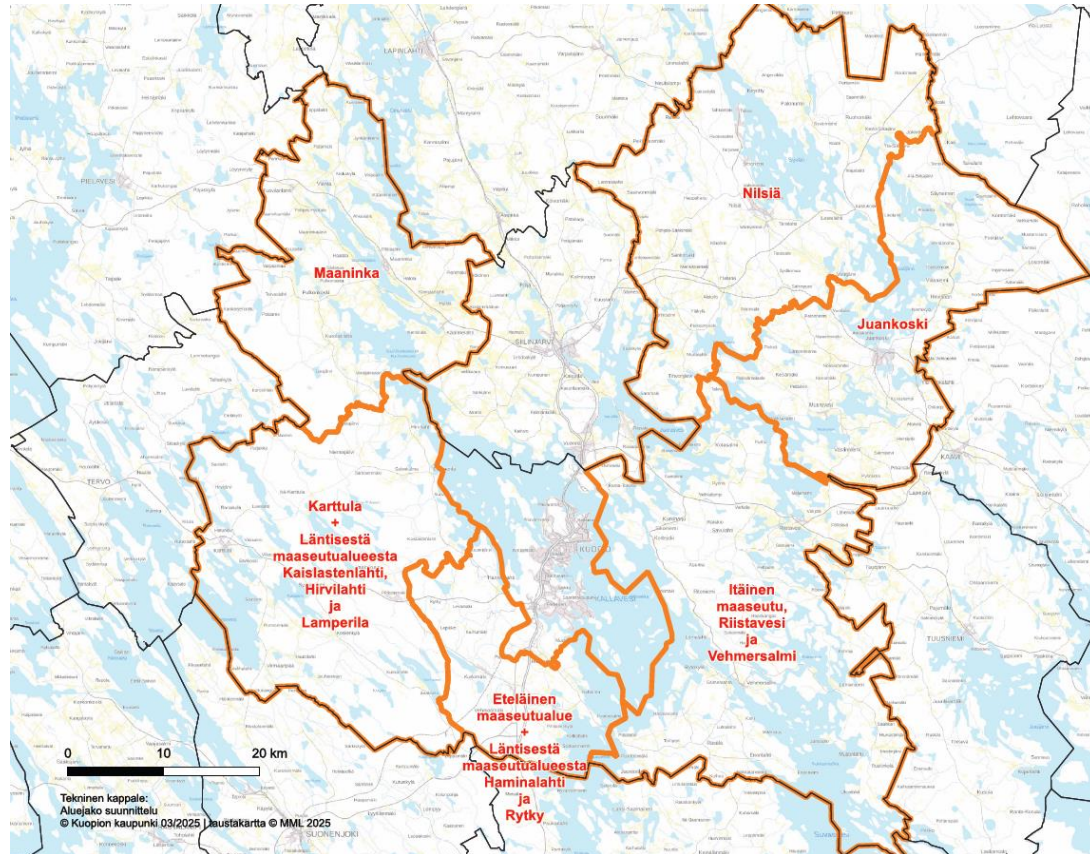
5. Osallisuus ja lähidemokratia Kuopion maaseutualueilla

Kuopion maaseutualueet ja pitäjäraatien toiminta-alue

- Tavoitteena edistää maaseudun asukkaiden ja palvelujen käyttäjien **osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia**.
- Pitäjäraadit toimivat nykyisellään Kuopion kaupungissa Juankoskella, Karttulassa, Maaningalla, Nilsissä, Riistavedellä ja Vehmersalmella.
- Pitäjäraatien toiminta ei kata kaikkia maaseutualueita
 - Eteläinen maaseutu (3 100 as.)
 - Läntinen maaseutu (1 750 as.)
 - Itäinen maaseutu (950 as.)
- Esitetään pitäjäraati-nimen muuttamista maaseuturaadiksi

Esitys maaseuturaatien uudeksi aluejako

Aluejakoesityksessä on tavoiteltu asukasluvun mukaan samansuuruisia alueita

Maaseuturaatien asukasluku esitetyn aluejaon mukaan

Maaseutualue	Asukasluku 31.12.2024	Alueen väestöosuus (%) maaseudun asukkaista
Eteläinen maaseutualue + Haminalahti + Rytky	3 947	16
Itäinen maaseutu + Riistavesi + Vehmersalmi	4 511	18
Juankoski	4 011	16
Karttula + Kaislastenlahti + Hirvilahti + Lamperila, Suovu, Salonkulma + Nimisjärvi	4 029	16
Maaninka	3 385	13
Nilsinä	5 526	22
Yhteensä	25 409*	100

*Asukaslukutietoa täsmennetään alueittain myöhemmin kun rajat selkiintyvät. 31.12.2024 Kuopion maaseudulla on asukkaita 25 503.

Maaseuturaatien toiminta-ajatus, tehtävät ja rahoitus 1/2

Ehdotus toimintasääntöön: Maaseuturaatien toiminta-ajatus ja tehtävät

- Maaseuturaadit toimivat kuudella Kuopion maaseutualueella. Alkaen 1.1.2026 alueisiin sisällytetään maaseutualueet, jotka ovat nyt pitäjäraatien ulkopuolella.
- Toimii alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamisväylänä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.
- Edistää alueen viihtyisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia
- Koordinoi ja rakentaa alueen toimijoiden ja kaupungin välistä yhteistyötä ja tuo esiin alueen kehittämisen tarpeet.
- Laatii lausuntoja ja aloitteita alueen palveluista, elinkeinoista ja demokratiasta.
- Järjestää pitäjäkokouksia, joissa kuullaan alueen asukkaita ja yhteisöjä (esim. kylätoimikunnat, nuoriso- ja yrittäjäjärjestöt) ja mahdollistetaan vuoropuhelu eri toimijoiden kanssa.
- Avustaa suurissa häiriötilanteissa kaupungin viestintää. Saavatko viestinnällistä tukea kaupungilta?

Maaseuturaatien toiminta-ajatus, tehtävät ja rahoitus 2/2

Pitäjäraatien ja yhdistysten nykyinen toiminnan rahoitus

- Vuoden 2025 määräraha pitäjäraadeille yhteensä 180 000 € (kuusi pitäjäraatia)
- Yleisavustuksilla tuetaan kylä- ja asukasyhdistyksiä, nuorisoseuroja sekä kylätaloja ylläpitäviä toimijoita sekä muita yhdistyksiä.

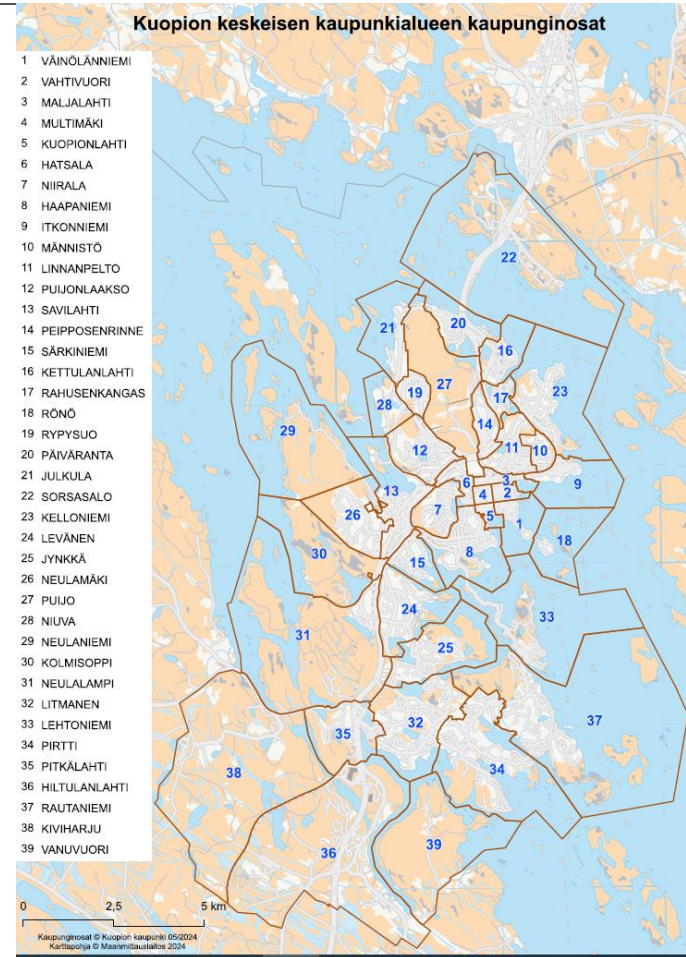
Ehdotus: Maaseuturaatien toiminnan rahoitus

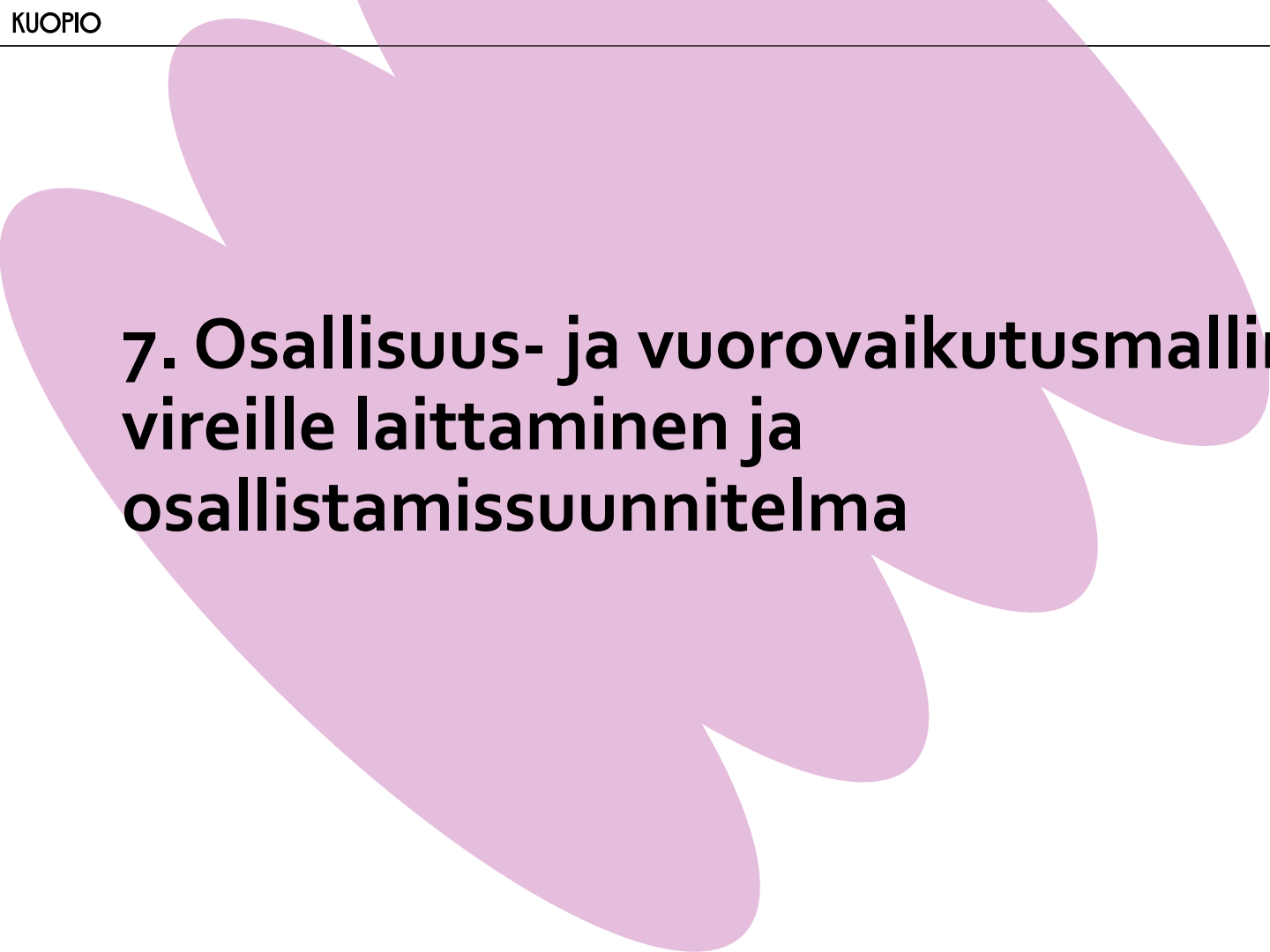
- Maaseuturaatien toimintaan osoitetaan vuosittain määräraha, joka on kaikille maaseuturaadeille saaman suuruinen
- Nykyisestä 180 000 €:n määrarahasta suunnataan jatkossa vahvemmin suoraan yhdistyksille alueiden kehittämiseen (esim. kylä- ja asukasyhdistykset) yleisavustusten kautta. Lisäksi talkooraha ja tuotantotuki haettavissa alueen kehittämiseen ja toimintaan.

6. Kuopion keskeinen kaupunkialue

Kuopion keskeisen kaupunkialueen kaupunginosat

- Alueen laajuuden ja resursseihin liittyvien haasteiden vuoksi ei ole järkevää rakentaa maaseuturaatityypistä osallisuuden rakennetta
- Vahvistetaan osallisuutta osana kaupungin normaalia toimintaa ja viestitään vahvasti osallistumisen ja kehittämisen ja rahoittamisen mahdollisuuksista ja kanavista
- Toimintakulttuurin muutosta tuetaan organisaatiossa asukaslähtöisempään ja osallistavampaan suuntaan
- Alueilla nousevien ilmiöiden ja asukkaiden hyvinvoinnin tilan pohjalta järjestetään dialogeja alueiden kehittämiseksi.

7. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin vireille laittaminen ja osallistamissuunnitelma

Valmisteluvaiheen osallistaminen

Toimenpiteet:

1. Kaupungin henkilöstölle Intraan uutinen 10.4.2025
2. Kaikki kuopiolaiset: info ja keskustelutilaisuus Teams. Keskiviikko 23.4.2025 klo 17.00-18.30.
3. Kaikki kuopiolaiset: kysely. Kysely on avoinna 16.-30.4.2025
4. Nykyiset pitäjäraatilaist, asukasyhdistykset ja keskeiset muut yhdistykset: keskustelutilaisuus. Alava-talo, liikuntasali, Siikaniemenkatu 4. Maanantai 28.4.2025 klo 17-19
5. Vaikuttamistoimielimet ja Lasten Parlamentti. Tarvittaessa omat tilaisuudet. Vammaisneuvosto maanantai 28.4.2025 klo 13 Teams.
6. Johtoryhmät: mallin luonnos esitellään kokouksissa
7. Erillinen kuopio.fi -verkkosivu, johon kerätään kaikki materiaali (tausta-aineisto, kysymykset ja vastaukset).

Kuopion osallisuusmalli lyhyesti

Kuopion osallisuusmallilla tavoitellaan kumppanuutta asukkaiden kanssa. Kaupungin vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa painottuu nykyistä enemmän dialogisuus.

Kaupunkitasoinen asukasosallisuus toteutuu Kuopion perustoiminnassa, aluedemokratiassa ja vapaassa kansalaistoiminnassa.

Kumppanuustavoitteeseen pääseminen edellyttää kaupungin toimintakulttuurin muutosta.

Kaupungin perustoiminnassa tavoitteeseen päästään edistämällä suunnitteluosallisuutta, jossa asukkaat otetaan mukaan kaupungin toiminnan suunnitteluun ja palvelujen kehittämiseen yhä aikaisemmassa vaiheessa ja laajemmin. Kuopiossa keinoja tähän ovat toimijaverkostot, hankekohtaiset asukasraadit, pitäjäraadit, kyselyt, dialogit ja yhteissuunnittelu.

Kaupunkitasoisessa aluedemokratiassa pitäjäraatitoimintaa on kaikilla maaseutualueilla alueiden elinvoimaisuuden ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kaupunki mahdollistaa **vapaata kansalaistoimintaa** antamalla tiloja, avustuksia ja neuvontaa yhdistysten, järjestöjen ja asukasryhmien toiminnan tueksi.

KUOPIO

Kiitos

Sirkka-Liisa Piipponen, osallisuuskoordinaattori

Kati Vähäsarja, kansalaistoiminnan palveluiden päällikkö

Janne Hentunen, hyvinvoinnin edistämisen johtaja

